

BÚCSÚ SKRAPITS TANÁR ÚRTÓL

Tasnádi Péter – ELTE, Meteorológiai Tanszék
Rajkovits Zsuzsa – ELTE, Anyagfizikai Tanszék

2016. február 1-jén hosszú betegség után elhunyt kedves barátunk, szeretett tanárunk, *Skrapits Lajos*.

Skrapits Lajos 1938. július 20-án született Szentpéterfán. Zsellér családból származott, hét testvére volt. Általános iskoláit Szentpéterfán, a gimnáziumot a szombathelyi Nagy Lajos Gimnáziumban végezte. 1957-ben lett az Eötvös Egyetem matematika-fizika tanár szakos hallgatója, és ötödéves korában már az Atomfizikai Tanszéken volt demonstrátor. Az egyetem elvégzése után 1962-ben az Atomfizikai Tanszékre került gyakornokként, majd 1963-ban tanársegéd lett. Azonnal bekapcsolódott a fizika tanításával foglalkozó kutatócsoport munkájába, amelynek később, hosszú ideig vezetője is volt. Időnap előtt, ereje teljében, adjunktusként került nyugdíjba 1999-ben.

A száraz adatok gazdag és nagyhatású életpályát takarnak, Skrapits Lajos egész életében egyetemi polgár volt, hallgatóként, tanárként és nyugdíjasként is elkötelezetten szolgált az egyetemet, a Természettudományi Kart, a tanárképzést. Pályáíve egyenes volt. Tanár akart lenni, és a tanárképzésért akart dolgozni. Ezt a célt teljesítette egyetemi előadásaival, könyveivel, cikkeivel és szervező munkájával. Írt középiskolai és egyetemi tankönyveket és példatárakat. Szerkesztett a fizika tanításáról szóló konferenciakiadványt és évtizedekig készített fel diákokat nemzetközi versenyekre. Az Általános Fizika Tanszék Szakmódszertani Csoportjának vezetőjeként az Ő szervező munkájának is köszönhető, hogy a fizikatanárok képzése a viharos átalakítások ellenére megőrizte eredeti tartalmát, szakmai szerkezetét. Vezetőként többnyire háttérbe vonult, magát mindig, szerényen az oktatás közgazdájának nevezte. Mi, akik ismertük kimagasló oktatói munkáját, odaadását, a hallgatók elismerését, hiszszük, hogy tábornoki rangot érdemelt volna. Hosszú ideig volt a TTK Kari Tanácsának titkára, ebben a munkában is szolgálatot látott, amit időnként minden más feladata elé helyezett.

Önzetlenség és segítőkészség jellemezte. Amikor dolgozni kellett, mindig az elsők között volt, amikor az elismerésre került sor, gyakran háttérbe szorult. A számára legszebb díjat, a hallgatók elismerését azért megkapta, a hallgatók „A Kar Kiváló Oktatójává” választották.

Egyéni előrehaladását alárendelte a közösségnek, a tanárképzés ügyének. Nem vágyott tudományos karrierre, pedig éles esze, biztos fizikai érzéke alkalmasra tette rá. Öntörvényű emberként azonban csak azt tette, amit igazán fontosnak tartott. Tanítani akart. Kísérletfizika-előadásai színesek, érdekesek voltak, közvetlen, átütő egyéniségével akár száz fős hallgatószámot is megmozgatott, magával ragadott. *Eötvös Loránd* munkásságáról, az Eötvös-ingáról senki sem tudott olyan átéléssel és szakértelemmel beszélni, mint ő. Tanárgenerációk tanulták tőle a fizika szeretetét, köszönhetik neki a világos, rendszerezett tudást.



Hihetetlenül tisztán gondolkozott és készített jegyzeteket, kézírása kalligrafikusan szép volt, a régi falusi tanítók kézírására emlékeztetett. Lajos kék füzetek, amelyek előadásainak vázlatait tartalmazzák, sokunk számára adtak mintát saját előadásainkhoz. Igazi mestere volt a demonstrációs kísérletezésnek, hosszú délutánokat töltöttünk együtt a hallgatói laboratóriumokban és a másnapi kísérletfizika-előadások demonstrációjának összeállításával. A kísérleti bemutatókat mindig gondosan előkészítette, úgy gondolta, meg kell tisztelni a hallgatókat azzal, hogy csak az előző nap kipróbált kísérletekkel

állunk ki eléjük. Előadásait, kísérleti bemutatóit őrző videofelvételek még sokáig mintául szolgálhatnak.

Rengeteget tanultunk tőle. Fizikát és életörömet. Fizikából egyszerűséget, lényeglátást, kísérletező ügyességet és türelmet. Most is fülünkbe cseng a hangja, ahogyan egy-egy elbonyolított gondolatmenetre reagált: „A fizika nem lehet ilyen bonyolult!” Felejthetetlenek a tanszéki halászlék és a visegrádi szemináriumok estéi is. Az ultipartik és a nótázás. Kitűnően, vagányul ultizott, mulatva pedig megmutatta, hogy nem szégyen, ha a *Vén cigány* éneklésekor kicsordul a könnyünk.

Igazi közösségi ember volt. A Trefort-kert Ifjúsági épületében lévő kicsiny szobájába bármikor beülhettünk egy jó beszélgetésre, személyes gondjaink elpanaszolására. Türelme, együttérzése sokunknak segített. Lajos ösztönösen tudta a titkot, amit a Kis Herceg is csak megtanult: „jól csak a szívével lát az ember”. Ezért tudott vigasztalni, ezért volt rendkívüli összetartó ereje, s ezért tudta elsimítani szinte észrevétlenül a konfliktusokat. Nagyrészt neki köszönhetjük, hogy tanszékünk a karon is irigylet baráti közösséggé vált.

Idősödve méltánytalanságok érték. Az egyetemi szabályok kényszerű változása miatt korán, ereje teljében került nyugdíjba. Nem panaszkodott, csak kicsit rezignáltabb lett. Továbbra is bejárt, részt vett a tanszék életében, ha kértük előadást tartott és vizsgáztattott. Felügyelte a tanszéki demonstrációt, segítette a fiatal kollégákat a kísérletek összeállításában. Munkájának középpontjába ekkoriban a nemzetközi fizika-versenyek kerültek. A magyar csapattal a világnak szinte minden részébe eljutott. Varázslatos kapcsolat-teremtő ereje, átütő jókedve a nagyvilágban is érvényesült, a versenyekre érkező csapatvezetők arcán is felragyogott a mosoly, amikor üdvözölték, s meghívták baráti beszélgetésre, koccintásra. Nagyszerűen kommunikált, anyanyelve, a horvát mellett oroszul és angolul is jól beszélt, de néha úgy éreztük, hogy minden szláv nyelven tud, hiszen a szófiai pályaudvaron a bolgár bemondó szavát is értette.

Tehetsége nemcsak a természettudományos területre terjedt ki, érzékeny beleérző tanári képességét talán annak is köszönhetjük, hogy költő is volt, anyanyelvén írt verseket, és néhány szép magyar verset, többek között a *Családi Kört* horvátúra fordította.

Mindkét nyelvet művészi módon használta és mindkét népeleke benne élt.

Azután jöttek a betegségek, s már kevesebbet találkoztunk. Életereje sok nehéz órán átsegítette, de minden betegséggel törékenyebbé, sebezhetőbbé vált. Magába fordult, sokat töprengett. Panaszkodni azonban soha nem panaszkodott. Lelke talán *Arany János* soraival vigasztalódott:

Ha egy úri löcsiszárral
Találkoztam, s bevert sárral:
Nem pöröltem,
– Félreálltam, letöröltem.

Hiszen az útfélen itt-ott
Egy kis virág nekem nyitott:
Azt leszedve,
Mégvolt szívem minden kedve.

Itt maradtokként csak sóhajteni tudunk, bárcsak még egyszer járhatnánk a kőszegi éjszakában vagy a szófiai napfényben.

Isten veled Lajos, nyugodj békében!

A FENNTARTHATÓSÁG FIZIKÁJA FENNTARTHATÓSÁG AZ OKTATÁSBAN

59. Országos Fizikatanári Ankét és Eszközbemutató – 2016. március 11–14.

Az ankétot a nyíregyházi Szent Imre Katolikus Gimnázium, Általános Iskola és Kollégiumban tartottuk. A 130 résztvevő rendkívül kedvező helyszínt talált: az előadások a gimnázium előadótermében, az eszközkiállítás a tornateremben, a műhelyfoglalkozások tantermekben, az étkezés az iskola éttermében, a szállás a kollégiumban, illetve a közeli Bessenyei Hotelben és a Hotel Sandra ifjúsági szállóban volt.

Az ankét előkészítésében és az esemény négy napján is folyamatosan segítséget kaptunk a vendéglátóktól, *Konzili Ignác* kollégiumvezetőtől, *Lajtosné Krajnyák Éva* és *Tamás Éva* gimnáziumi tanároktól. A Nyíregyházi Egyetem részéről *Beszeda Imre* tanszék-vezető és *Lajtos István* tanszéki mérnök állt rendelkezésünkre.

Első nap, március 11., péntek

A regisztráció előtt fakultatív programokat szerveztek a résztvevőknek. A LEGO-gyár mellett az Állatpark és az Aquarius Élményfürdő látogatása is a választható

programok között szerepelt, ez utóbbiakra azonban csak néhány jelentkező akadt. A gyárlátogatásra csak korlátozott létszámban, a jelentkezés sorrendjében volt lehetőség, de aki bejutott, annak nagy élményt nyújtott az ott töltött néhány óra. Kiváló vezetőnk sok-sok érdekes adattal gazdagította ismereteinket erről a különleges gyárról.

A délutáni regisztráció alatt, a hivatalos dolgok elintézése mellett örömmel köszöntöttük a régi ismerősöket és az új „ankétos kollégákat”.

Koraeste *Megyesi Mária* igazgatónő kedves szavakkal köszöntötte a résztvevőket, majd az ELFT Középiszkolai Szakcsoportjának elnöke, *Ujvári Sándor* megnyitotta az ankétot, és felkérte *Kürti Jenőt*, az ELFT alelnökét nyitóelőadásának megtartására.

Kürti Jenő a molekulák kvalitatív leírásáról bővítette ismereteinket, majd előzetes kérésünket teljesítve a gravitációs hullámokkal kapcsolatban tájékoztatott bennünket. Előadása után záporoztak a kérdések, amelyekre azonnal választ is kaptunk tőle.

Az előadás után díjak átadása következett. A Társulat elnöksége a Mikola Sándor-díjat a középiskolai kategóriában *Jendrék Miklósnak*, az általános iskolai kategóriában *Pöbeim Juditnak* ítélte oda, amelyet – a díjazottak méltatását követően – Ujvári Sándor és Lő-

Az ankét honlapja:

<http://www.kfki.hu/elftkisk/59%20Anket/59%20Anket.html>